

Слово за Св. св. Кирил и Методий

Григор Ст. Пърличев

към 1885 г., Солун

Слово на Григор Пърличев дръжано по времето, когато е бил учител (1883 - 1889) в Солунската българска мъжка гимназия „Св. св. Кирил и Методий“, първата българска гимназия в Македония. Обнародвано от Кирил Пърличев (революционер на ВМОРО и син на Григор Пърличев) в „Македонски преглед“, година IV, кн. 2, с. 116 (1928, София)

In nova lingua gloriatur nomen domini nostri. т. е. нека се славить името божіе на новъ езикъ. Досега божіето име се славеше само въ Гърцкый и Латинскый, а сега се славить въ третій языкъ — Славянскый языкъ, языкъ звучень, богатъ и священь.

И така Папа Адриянь II, по промыслу божію, (п)освяти Славянскый прѣводъ и Славянскый языкъ.

Да свиемъ, да свиемъ вторый вѣнецъ на кротостъта имъ: Св. св. Кирилъ и Методій сами не грѣшихъ, а на грѣшнытъ опрощавахъ ; спорѣдъ примѣрътъ на Исуса Христа, който каза „не дойдохъ да поканъ праведницитѣ, но грѣшницитѣ на покаяніе. Нѣматъ нужда отъ лѣкарь здравитѣ, но болнитѣ. Елате, елате при мене, да видите колко съмъ кроткъ и смиренъ. Елате да видите колко благъ е яремътъ мой и колко лесенъ товарътъ мой“.

Со таквж кротостъ тѣе извършиха великото дѣло: покрѣстиха милионі души.

Дѣвойкитѣ да свиятъ още единъ вѣнецъ, третій вѣнецъ, — на трудолюбіето имъ. Св. св. Кирилъ и Методій вчасъ като отслужеха св. Литургия, вчасъ тръгвахъ на училище да учатъ дѣчинята. Отъ великитѣ имъ трудовы нихніотъ сънь бѣше малкъ и краткъ. Тѣе още отъ полнощъ се разбуждахъ да прѣвождатъ Св. Писаніе. Отъ великитѣ имъ трудовы тѣе изгубиха здравіето си. Но ако и да бѣхъ болни, все и така тѣе пакъ се трудехъ, неуморно се трудеха, доклѣ извършихъ великото дѣло, което не бы могли да извършатъ ни царіе, ни императори, ни самитѣ може би Христови Апостоли : ни единъ отъ Апостолитѣ не покрѣстилъ толко много души колкото св. св. Кирилъ и Методій.

Но, ке ми каже нѣкой, оти въ това велико дѣло имъ помогнѣхъ чудесата что правехъ. Не! тако ми Св. св. Кирила и Методія, тако ми име Божіе, не имъ помогнѣхъ толко чудесата, колкото икъ помогнѣ поведеніето. Чудеса може да направи и дяволтъ. Но св. св. Кирилъ и Методій се прославиха заради кротостъ, заради смиреніе, заради трудолюбіе, заради любовъ, която е майка на всичкитѣ добродѣтели. Но кой ораторъ? какъвъ панегирикъ може достойно и прилично да похвали Св. св. Кирилъ и Методія? Най-голѣма за нихъ похвала е, оти Папа, денешніотъ Папа Римскый, като оцѣни мжкитѣ и трудовитѣ имъ, като оцѣни величинжтж на дѣлата имъ, гы нарѣче равноапостоли, и издаде заповѣдъ, писменнж заповѣдъ, строго повелѣніе по всичкото си паство да празнуватъ всички деньтъ на св. св. Кирилъ и Методія. И така днеска цѣлый Славянскій родъ празнуватъ великіотъ празникъ; и го празнуватъ много по тържественно отъ насъ; го празнуватъ во храмове много по великолѣпны

отъ нашиотъ; въ храмове прѣисполнены со народъ много по многочисленъ отъ нашиотъ. Нашиотъ празникъ е скромень, смиренъ, незвучень, скутанъ.

Благодареніе Вамъ, мили мои колеги, что оставихте татковинѣтѣ си, и дойдохте да послужите на нашѣтѣ татковинѣ, или по-добрѣ да кажѣ, на татковинѣ-тѣ на св. св. Кирилъ и Методія и да празнувате въ самый Солунъ празникотъ на Солунскитѣ святии. Колкото и да е скромень празникотъ нашъ, става по весель со Васъ и чрѣзъ Васъ. Вы, украшеніе празника, доставихте намъ райско благолѣпіе — и въ училищата, и во църквѣтѣ на Св. св. Кирила и Методія. Оскудѣло намъ мудрыхъ мужей число. Майка Македонія много е ослабнѣла. Откако породи великаго Александра, откако породи св. св. Кирила и Методія, оттога майка Македонія лежи на леглото си ужасно изнеможена, совършено примрѣла. Майка что родила великаго сына, надали ке може да роди и друге. За това толко рѣдки сѣ на свѣтотъ великитѣ мѣжи.

Цѣлы просвѣтены държавы, во теченіе на 50 години, едва можѣтѣ да произведѣтъ единъ великъ мѣжъ. Сърдечно благодарение Вамъ, мили мои сотрудници, что дойдохте да цѣлувате свѣтѣтѣ земя, дѣто степнели нозѣтѣ на св. св. Кирила и Методія. Нито нужде имаше отъ нашето благодареніе. Доволно сте наградени отъ самата си свѣсть. Даже и блаженство е вселено во сърдцата Ваши, дѣто служите на Кириловото отечество. Иденъето Ваше во Солунъ, надали е по-долно отъ поклоненіе на Божій гробъ. . .

Но какво казахъ азъ? Грѣшихъ! Простѣте ме. Хула е да каже човѣкъ оти Македония не може да ражда великы мѣжи. Напротивъ, Македония е плодородна и неисчърпаемо благочадна. Колко се хубави цвѣтѣта нейзини, колко се хубави дърветата нейзини, толко се хубави и чедата нейзини; и хубави, и пѣргави, и остроумни. Каква е силата на растителността, таква е силата и на жителитѣ. Благодареніе Вамъ, колеги, Македонія има да произведе звѣздоподобны младенцы. Пакъ благодареніе Вамъ, Вые ке бедете повиватели на младенцытѣ на Македонія; повиватели благодущны, благооку, симпатическы, благомыслящи. За новороденытѣ младенцы на Македонія Вашата радость ке бѣде равна на радостѣтѣ на майкѣтѣ что гы родила; зачтото повивате о Вые! уважаеми и святи земледѣлци на плодovitѣтѣ Македонскѣ земѣ. Отъ Васъ се очакватъ много плодове, плѣнително-цвѣтни, великолѣпно-блистателни плодове. Отъ височинѣтѣ на небесата со благостно око на Васъ гледатъ св. св. Кирилъ и Методій; Вы гледатъ и Вы благославятъ. Особено благодареніе на Правителственото покровителство, Солунската Българска Гимназія има да произведе още много Кириловцы и Методіевцы, които ке бѣдѣтѣ свѣтила на училищата ни; ке бѣдѣтѣ благолѣпіе на църквитѣ ни; ке бѣдѣтѣ стѣлпци на Вѣрѣтѣ, и ке прославятъ Македонското име. Аминъ.